

Necatigil'in bize bıraktığı miras

Behçet Necatigil, 16 Nisan 1916'da İstanbul Fatih'te, Atık Ali Paşa Mahallesi'nde doğmuş. 100. yaşını kutluyoruz. Bu yıl "Necatigil Yılı" olacağına benziyor.

“Ustalık katında-ki şiirin yanı sıra, özlü radyo oyunları kendine özgü, üslupçu, kıvrak, özel sözdizimli düzyazılar; aileye, arkadaşlara yazılmış, alçakgönüllü hayatı dile getiren mektuplar; edebiyatçılarımızı ve modern edebiyatımızın eserlerini unutulmaktan koruyan eşsiz iki sözlük; bir mitoloji çalışması, Türkçeye söyleyiş, ifade ediş zenginlikleri katan çeviriler: Necatigil'in bize bıraktığı miras.” Selim İleri 'Kırk İnceliklerin Şairi: Behçet Necatigil'de büyük ustayı bu sözlerle tanımlıyor. Büyük bir şair ve iyi bir edebiyat adamıydı Behçet Necatigil.

Behçet Necatigil, 16 Nisan 1916'da İstanbul Fatih'te, Atık Ali Paşa Mahallesi'nde doğmuş. 100. yaşını kutluyoruz. Bu yıl "Necatigil Yılı" olacağına benziyor. Sempozyumlar, paneller yapılacak, sergiler açılacak, kitap fuarlarında anılacak.

"Necatigil Yılı"nın açılışını Selim İleri yaptı. İlk baskısı 1999'da büyük ustanın ölümünün 20. yılı anısına yayımlattığı 'Kırk İnceliklerin Şairi Behçet Necatigil'in (Ocak 2016, Everest Yay.) genişletilmiş baskısıydı bu.

Selim İleri, Necatigil'i 1935'te Varlık'ta yayımlanan ilk şiiri 'Gece ve Yas'tan başlayıp ölümünden sonra yayımlanan son kitabı 'Söyleriz'de dek inceliyor. Selim İleri kitabı Necatigil şiirini "okuyup anlama çabası" olarak nitelmiş. İleri'nin titiz, ayrıntılara inen bir okuması var. Yüzün üzerinde şiiri tek tek ele alıp dizelere, imgelere inerek okuyup anlamaya, anladıklarını paylaşmaya çalışıyor. Doğan Hızlan, doğru bir tanımlama ile Selim İleri'nin bu okumasını "şiirleri şerh etmek" diye nitelmiş. Selim İleri, şiirleri şerh ederken yaşam öyküsü ile bağlarını araştırıyor, büyük ustanın poetikasını çözümlenmeye de yöneliyor.

ŞAIRİN HAYATI ŞİRE DÂHİL

Kırk İnceliklerin Şairi: Behçet Necatigil bir düzyazı ustasının sevdiği, önemseydiği bir şiirin şiirini anlama çabasının yanında iyi bir şiir okuyucusunun bir şairin verimini nasıl değerlendirdiğinin az sayıdaki örneklerinden. Behçet Necatigil'in şiirini tanımak, anlamak isteyenler için iyi bir kılavuz kitap.

YKY'nin, Necatigil'in doğumunun yüzüncü yılı anısına sözlüğü "katsıksız" haliyle basması güzel bir iş.

Şair Turgay Fişekçi'nin yayımladığı Sözcükler Dergisi 10. yaşını "100. Doğum Yılında Behçet Necatigil Özel Sayısı" (Mart-Nisan 2016) ile kutluyor. Doğan Hızlan, Emin Özdemir, Tahir Abacı, Refik Durbaş, Alper Beşe, Nedim Gürsel, Yüksel Pazarkaya gibi şair ve yazarlar bu sayıya katkıda bulunmuş. Tunç Tayanç'ın "Tercüme Bürosu ve Necatigil" başlıklı araştırması "edebiyat adamı" Necatigil'in önemli bir niteliğini, çevirmenliğini vurguluyor. Hasan Ali Yücel'in bakanlığı döneminde, 1940'larda Milli Eğitim Bakanlığı'nın Dünya Klasikleri'ni Türkçeye kazandırma hamlesine Necatigil'in de önemli çevirilerle katıldığını öğreniyoruz. Ayşe Sarsayın ise

annelerinin ölümünün ardından evi boşaltırken Necatigil'den kalan kolilere, kullara rastladıklarını ve bu arşivin ilk veriminin üstadın çeşitli vesilelerle kalem aldığı kasidelerden oluşan bir kitap olacağı müjdesini veriyor. İlk sayısı yayımlanan Çevirmediş İstanbul'da da "Behçet Necatigil 100 Yaşında" başlıklı bir bölüm var. Asuman Susam, Gonca Özmen, Gökçenur Ç.'nin yazılan ile birlikte yine Ayşe Sarsayın'ın yeni açılan arşivin verimlerinden "Necatigil Arşivinin Kuytularından: Edebiyat Matineleri" adlı yazısı birçok görselle birlikte yer alıyor. Arşivden neler çıktı, çıkacak merak etmemek elde değil.

Necatigil'in yakın dostlarından Yüksel Pazarkaya Unutulmak İsteyen

Şair Behçet Necatigil 100 Yaşında'da (Şubat 2016, Sözcükler Yay.) anılarla yola çıkıyor. Necatigil ile tanışmasını, Almanya'da birlikte geçirdikleri günleri anlatırken üstadın eserleri üzerine görüşlerini aktarıyor. Bir anlamda şairin hayatının ne kadarının şiire dâhil olduğunu da öğreniyoruz. Yüksel Pazarkaya, Necatigil'in şiiri üzerine tek tek şiirleri ele alarak yorumlar yapıyor, ana izleklerini belirlemeye çalışıyor. Pek üzerinde durulmayan radyo oyunlarını, çevirilerini değerlendiriyor.

"EDEBİYAT ADAMI"

Selim İleri "edebiyat adamı" Necatigil'i anlatırken "edebiyatçılarımızı ve modern edebiyatımızın eserlerini unutulmaktan koruyan, eşsiz iki sözlük"e de değiniyordu. Bunlardan "Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü"nü (2016, Yapı Kredi Yay.) "sağlığında son kez gözden geçirdiği ve genişlettiği. 1978 tarihli" baskısı yeniden yayımlandı. Sözlük'ün ilk baskısı 1960'da yayımlanmış. 78 baskısında 901 yazarın biyografileri yer alıyor. Çok önemli bir başvuru kaynağı olmasının yanı sıra Necatigil'in kısa ve öz yorumlarıyla da başucu kitabıdır.

Behçet Necatigil maddesindeki yorum şöyle; "Şiirde kırk yılını, doğumundan ölümüne, orta halli bir vatandaşın, birey olarak başından geçecek durumları hatırlatmaya; ev-aile-yakın çevre üçgeninde, gerçek ve hayal yaşantılarını iletmeye, duyurmaya harcadı. Arada biçim yenileştirmelerinden ötürü yadirdiği da oldu ama genellikle, eleştirmenler, onun için, tutarlı ve özel bir dünyası olan bir şair dediler."

Bu yeni baskının sunuşunda arka kapağına da yansıyan şöyle bir yargı var: "Necatigil'in ölümünün ardından yapılan baskılarda sözlüğün içeriği çeşitli ekleme ve çıkarmalarla güncellendi. Sözlük, günün gelişmelerine uyumlu hale getirilirken ister istemez, katsıksız Necatigil eseri olmaktan uzaklaştı." Aynı sunuşta Necatigil'in "Bu tür sözlükler elbette sürekli ekleme çıkartma gerektiriyor" görüşüne de atıfta bulunulmuş.

Necatigil'in ölümünden sonra sözlüğe eklemeleri önce Hilmi Yavuz ve daha sonra Enver Ercan yapmıştı diye biliyorum. Bu katkıyı herhalde ailenin onayı ile yaptılar ve Necatigil'in anısına ve eserine de azami özeni gösterdiklerini de tahmin edebiliriz. Genişletilmiş son baskı 2007 tarihli, 24. basım. 1111 biyografi yer alıyor. Sonradan eklenen isimler yıldızla belirtilmiş. Orijinal sözlükte bulunan isimler Necatigil'in ölümünden sonra eser yayımlanmışsa ölümler varsa bunlar da eklenmiş ama Necatigil'in yorumlarına dokunulmamış, yeni yorum eklenmemiş. Yani bir sözlüğün gerektirdiği gibi eser güncel tutulmuş. Bunun doğru bir tutum olduğunu düşünüyorum. Dünyadaki birçok sözlük de ilk yazarlarının adıyla anılır ama günün gereklerine göre güncellenir. Bu yapılmazsa eskir ve kullanılmaz hale gelirler.

YKY'nin Necatigil'in doğumunun yüzüncü yılı anısına sözlüğü "katsıksız" haliyle basması güzel bir iş. Keşke tıpkı basım yapılsaydı, daha da anlamlı olurdu. Ama yeni baskıların genişletilmiş 24. baskıdan yola çıkarak yapılmasının eserin kalıcılığı açısından daha doğru olacağını düşünüyorum. ■